

1892-02-11

SENDER

Ellen Sawyer

RECIPIENT

Laura Warberg

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Da

Date explanation:

Datoen er skrevet øverst s. 1

General comment:

Ellen Sawyer, f. Warberg, var en kort tid i huset hos Havemann-parret i Hamburg.

Haabet er gården Erikshaab, hvor Warberg-børnene voksede op.

På Brobygaard boede Albrecht

Warbergs arbejdsgivere; greveparret.

Frau Jakobsen, Ingeborg Jakobsen,

Hr. Grohmann, Gretchen, de to herrer

Leth, Lille Lus og Petus kendes ikke.

Den første opførelse af Mignon

(fransk) komponeret af A. Thomas var

på Opéra-Comique i Paris den 17.

november 1866.

Lohengrin er en opera af Richard

Wagner, komponeret 1846-1848 og

uropført på Hofteatret i Weimar den

28. august 1850.

Sender's location:

Eppendorferweg Hamburg

Sender info (seal, address, etc.):

Adressen er skrevet øverst s. 1

Mentioned people:

Henrik Havemann

Rebecca Havemann

Leonard Holmstrøm

- Jensen, Frøken, Erikshaab

Ellen Schroll

Adelheyde Syberg

Hempel Syberg

- Thrane

Archive:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske

Arkiv, BB1578

Trykt udgave:

Nej

Provenance:

Testamentarisk gave til Østfyns
Museer fra Laura Warberg Petersen

TRANSCRIPTION

Eppendorferweg d. 11 Febr. – 92

Hamburg

Kære Moder!

Jeg tog mig et billigt Grin over det vilde Oprør, Haabet har været i og over Pigen Thranes mange forgæves Fjed, nu skal du høre: den næste Dag, Torsdag, skrev jeg på Fru Havemanns Anordning og overgav det til Kaptajnen for at han skulde befordre det videre til en Postkasse. Den næste Dag, Torsdag, skrev jeg til dig paa Fru Havemanns Anordning og overgav det til Kaptajnen for at han skulde befordre det viddere til en Postkasse. Den næste Dag havde jeg lige staaet op og fortalt Fru Havemann, at du sendte Bud til Stationen og om en Time vilde du have mit Brev – da Kaptajnen - trækker det op af sin Lomme!! Han gav mig Lov til at anklage sig for dig, hvilket jeg nu har gjort. - - Tak for dit Brev, det var morsomt at høre hjemmefra – pas dog på dine Ben jeg tror du staar for galt op med dem!!!! – Her er dejligt at være, jeg elsker Kaptajnen med Fruen efter en høj Maalestok. Fru Havemann var jeg straks gode Venner med (vi har været på Kys siden den første Aften) Kaptajnen og jeg gloede paa hinanden i de første Dage, vare yderst høflige, men sagde ellers ingenting, men nu forliges vi aldeles brilliant, da vi forleden Aften gik fra "Grosser Koncerthaus" havde han "begge sine Kvinder under Armen at de ikke skulde løbe fra ham". – Han er gemytlig og rar til daglig og slet ikke gnaven, som Ellen Schroll sagde, naar man bare ikke forstyrrer ham, naar han skriver. – Ved Bordet har vi det met ["met" overstreget] mest gemytligt. Naar Kaptajnen drikker Snaps, drikker ["drikker" overstreget], skænker derpå en til og siger "den maa I dele", Fru Havemann gør Mule, men jeg tager min med Anstand og siger "Ah -" oven paa til Kaptajnens store Glæde. - Du kan tro Fru Havemann er ikke upraktisk, man skal da lede lidt, inden man finder saa en dygtig Husmoder, hun gør alting saa hurtigt, - jeg har lagt mit Valgsprog "vi naar det nok" af; og saa er hun saa gennemproper med alt, hvad hun tager sig til. Hun styrer Kodiljen brilliant og er meget sparsommelig. – Vi staar alle 3 op paa en Tid og drikker Kaffe Klk 8, dertil stegt Flæsk og Spejlæg, saa gaar vi i Køkkenet - gør bl.a. ved Lamper m.m. Kaptajnen gaar nu Klk c. 10, saa skriver vi eller spiller, Klk 12 tager vi en lille Frokost med Spørre ["Spørre" overstreget] Smørrebrød Øl el. Kaffe. Kl 3-4 kommer Kaptajnen hjem, saa spiser vi til Middag. Vi laver Maden selv, - en Dag kogte jeg Øllebrød af bayersk Øl! – Vi sidder oppe om Aftenen til c. 12. – Vi har været ude flere Gange, d. 2den Aften jeg var her, var Fru H. og jeg henne hos en Frau Jakobsen, som har Bispisning for engelske Kaptajner, det morsomste ved denne Aften var alle de Sprog

der blev talt naar du tænker dig, at den: E ["E" overstreget; "e" indsat over linjen] engelske – tyske – norske – amerikanske – svenske danske Nation vare repræsenterede. Jeg sluttede Venskab med en ung, sød, rar norsk Pige, Ingeborg Jakobsen, og en svensk Kaptajn, en smuk Mand med et intelligent fint Ansigt. I Lørdags Aftes vare vi i "Flora", der var Musik og et Slags Variatétéater, alle Mennesker drak Bier vi ogsaa af store Glaskrus. Der var en Masse brillante Lokaler, altsammen med elektrisk Lys, vi morede os dejligt. – Søndag Form. vare vi ude paa Visit, det var hos en Her. Grohmann

Der var gevaltig fint og elegant, c. som paa Brobygrd. det er meget rige Folk, men de vare slet ikke vigtige, saa rare at det var en Fornøjelse. Manden kunde dansk og talte meget med mig. – Jeg blev meget indtaget i dem. – Tirsdag vare vi i "Grosser Koncerthaus, det er det bedste, jeg i mit Liv har været med til, men det vil jeg gemme til Tante Mimmis Brev, - min eneste Bekymring der, var, hvordan jeg skulde bære mig ad for nogenlunde at give jer et Begreb om det hele, nu skal jeg se i Morgen. Da vi gik hjem derfra, sagde Kaptajnen, "ja nu skal vi snart i de store Teatre og se nogle Operaer" - bliver det ikke henrivende, vi skal se Mignon, imorges snakkede han om, at vi i Aften skal høre Lohengreen, men jeg ved ikke om det bliver af, Billetterne koster 6 Mark Stk, c. 6 Kr. – men paa Lørdag Aften tror jeg nok vi skal hen og høre 2 Operaer, d. ene hedder d. forlorne Søn, d. anden kan jeg ikke huske. - - I Aftes havde vi Fremmede, 2 Kaptajner, begge danske, vi fik fyldte Hvidkaalshoveder. Disse Hoveder har lagt Beslag paa de fleste af vore Tanker i de sidste 2 Dage. I Forgaars kørte jeg og Pigen, Grettchen (kortærmet lys Kjole, hvidt Forklæde, hvid Kappe paa Hovedet – saadan er alle Piger her) – i "Pferdebahnw." ned til Fischmarkt, - helt nede ved en Gren af Alster, vi skulde købe de omtalte Hoveder. Du kan kan tro, jeg gjorde mig, gik omkring og besaa Varerne med Pigen og Kurven bagefter – jeg var meget vigtig, men da Handelen skulde slutes, maatte Grettchen tage fat – jeg forstaar ikke Kællingernes Snak. I Gaar vadskede vi, (det gør vi hver Onsdag), men jeg var ved mit Hovede hele Dagen. – Om Morgenen vandrede Kaptajnen og jeg hen og købte 3 Pund Kød, og saa gik det løs, vi har ingen Kødmaskine, saa det var et farligt Arbejde at skrabe alt det Kød. Det hele varede til Klk 2. – Vi kunde ikke rigtig blive enige om, hvordan Farsen skulde i, saa lavede vi hver sit, jeg borede et Hul ned i Hovedet, som jeg har lært paa Gelskov, men Fru H. skilte Bladene ad, som hun har set paa Bæklund, vi vare meget spændte paa, hvilket der var det bedste. Kaptajnen erklærede, at der var for meget Kaal og for lidt Farce i mit, og omvendt i Fru Havemanns, men baade "Mutters og Frøkenens" Hoved gled ned og til sidst drak de vor Skaal,

Farcen var lige vel fast, men ellers god. – Min Kuffert kom først i Aftes, der kommer ikke Fragtgods til Schulterblatt, det var glidt helt ud til Pariser-Bahnhof, en Mil herfra. Kaptajnen havde en meget besværlig Tur ud efter det i Gaar. Ang. Ballet, da er man temmelig optaget af det, der er skreven efter en Syjomfru som skal komme her og "sy om os", - jeg ved ikke, hvordan jeg bliver. – Vil du ikke fortælle Frk. Jensen, at jeg har faaet mit Haar klippet hos en fin Damefriseur. Fru H. synes ikke at jeg skal have Gummioverstykke, det er fuldstændig unyttigt, 1) gaar man ikke paa Gaden med fine Kjoler, 2) slet ikke naar det regner, 3) er her 100 af Sporvogne, som man kan køre i hvor hen man vil. – Den Visit hos Grohmanns kostede mig da 2 Mark, til et Par fine Handsker. Alting er meget dyrt her. – Dit Brev fik jeg Tirsdag. - -

[Skrevet langs venstre margen s. 4:]

Paa Lørdag Aften kommer der 2 unge danske Herre Leth, de ere meget spillende og Kaptajnen har sagt, at de skal sørge for en Musiklærer til mig

[Skrevet langs venstre margen s. 3:]

Her er brilliant Tid til at øve sig, En el. anden har sat i Fru H.,

[Skrevet langs venstre margen s. 2:]

at man maa øve sig 2 Timer om Dagen, jeg tænker det skal rigtig blive til noget. - -

[Skrevet øverst på tværs og langs venstre margen s. 1:]

Nu haaber jeg ikke at du siger "Men se hun skriver ikke et Ord om" - - . Jeg satte intet til paa Rejsen. Altsaa skriver jeg i Morgen til Tante Mimmi. - Jeg har haft Brev fra Leon. han kom ikke til St. fordi han var syg, han er nu paa Mælkekur. Hils lille Lus og Tak hende for hendes Brev, for vilde gjerne sende hende en lille Lap, men her er ikke Plads.

[Indsat øverst s. 1; under dato mm; på tværs:] 1000 Hilsner til Alle (glem ikke Hanne og Caroline. Mest dig selv fra din Pelle.

Hilsen fra Fru Havemann.

[Skrevet henover teksten s. 1; på tværs:]

Jeg haaber da, at I ere gode mod Hempel og Petus og tager dem til med, det maa du endelig, hils dem. Har Hempel faaet

1790
Eppendorf d. 11 Febr. - 12
Hamburg
Moder!
Jeg tag mig det vilde Grev, Baaber
had været i og over egen Skrivelse mange forgæves Gjed,
en skul du fortælle den næste Dag, Onsdag, skul jeg
til dig paa den Høvedsmænds Anordning, og overgav
det til Kaptajnen, for at han skulde befordre det
inddere til en Postkasse. Den næste Dag havde jeg lige
traet og fortalt den Høvedsmænd at du sendte Bud
til Stationen og om en time vilde du have givet Brev,
da Kaptajnen - faldet det op af sin Lomme!! Han
gav mig dog til at anslage sig for dig hvilket jeg nu
har gjort. -- Guds for dit Brev, det var uoverset
at hore hveden, som pas dog paa dine Ord jeg
trost du skulde for galdet og velt den!!!! -- Det er
dijligt at være med et Kaptajnen med sine efteren
høj Maalstet. Den Høvedsmænd var jeg straks gode Venne
ned (i hat det paa Lys inden den første Aften) Kap.
tajnen og jeg gloed paa hinanden i de første Dage, vare
yderst høflige, men sagde hans iagtening, men en forlig
i allede birtant, da den første Aften gik fra
Grosses Koncerthaus havde han begge sine Kvinder
under Armen at de skulde "Gode fra ham".
Han er gemytlig og var til daglig og sket alle gnaven
som Ellen Schwell sagde, naar man bare sket forstør,
han naar han skriver. -- Ved Bordet har er det mest
mest gemytligt. Naar Kaptajnen drikker Snaps, drukk

1790
til alle, glem
Kaptajnen
baaber
Mest af
den
Hvem
for den
Høvedsmænd

1790
Moder!
Jeg tag mig det vilde Grev, Baaber
had været i og over egen Skrivelse mange forgæves Gjed,
en skul du fortælle den næste Dag, Onsdag, skul jeg
til dig paa den Høvedsmænds Anordning, og overgav
det til Kaptajnen, for at han skulde befordre det
inddere til en Postkasse. Den næste Dag havde jeg lige
traet og fortalt den Høvedsmænd at du sendte Bud
til Stationen og om en time vilde du have givet Brev,
da Kaptajnen - faldet det op af sin Lomme!! Han
gav mig dog til at anslage sig for dig hvilket jeg nu
har gjort. -- Guds for dit Brev, det var uoverset
at hore hveden, som pas dog paa dine Ord jeg
trost du skulde for galdet og velt den!!!! -- Det er
dijligt at være med et Kaptajnen med sine efteren
høj Maalstet. Den Høvedsmænd var jeg straks gode Venne
ned (i hat det paa Lys inden den første Aften) Kap.
tajnen og jeg gloed paa hinanden i de første Dage, vare
yderst høflige, men sagde hans iagtening, men en forlig
i allede birtant, da den første Aften gik fra
Grosses Koncerthaus havde han begge sine Kvinder
under Armen at de skulde "Gode fra ham".
Han er gemytlig og var til daglig og sket alle gnaven
som Ellen Schwell sagde, naar man bare sket forstør,
han naar han skriver. -- Ved Bordet har er det mest
mest gemytligt. Naar Kaptajnen drikker Snaps, drukk

har foret en selv, drikkes, skænket derpaa en til og siger
 den maaske dele, Fru Havemann gör Mule, men jeg
 tager min med Anstand og siger, Ah - oven paa til
 Kaptajens store Glæde. - Du kan tro Fru Havemann
 er ikke upraktisk, man skal da lide lidt inden man
 finder saa dygtig en Husmoder, hun gör alting saa
 hurtigt, - jeg har lagt mit Valgsprog, i waat det nok
 af, og saa er hun saa gennem prosen med alt hvad
 hun tager sig til. Hun styres, Rodilens brilliant og er
 meget sparsommelig. - Vi skaas alle 3 op paa en
 Skid og drikker Kaffe Kl. 8, dertil stegt Læsk og
 Spejleeg, saa gaar i i Kjøkkenet, - gör bl. a. ved Læskes
 m. m. Kaptajnen gaar om Kl. c. 10, saa skrives
 i el. spiller, Kl. 12, tager i en lille Brokøst med
 Spire, Rindrebød, bl. d. Kaffe, Kl. 3-4 kommer Kap-
 tajnen hjem, saa spises i til Middag. Vi laver Maden
 selv, - en Dag kogte jeg Gelibrød af buporsk bl. - Vi
 midder oppe om Aftenen til c. 12. - Vi har været
 Ende flere Tange, d. 2 den Aften jeg var her, var Fru H.
 & jeg herme hos en Frau Jakobsen, som har Bespisning
 for engelske Kaptajner, det uoversatte ved denne Aften
 var alle de Sprø der blev tatt, naar du tænker dig, at
 den: Engelsk - tyske - norske - amerikanske - svenske
 danske Nation vare representerede. Jeg sluttede Deusket
 med en tung rød, var norsk Sige, Fugeborg Jakobsen,
 og en svensk Kaptajn, en svensk Mand med et
 utælligt fint Ansigt. I Lørdags Aften vare i i
 "Flora", det var Musik og et Slap Varindefeater, alle
 Mennesker drak Bier i opaa, af store Glaskrus. Der
 var en Masse brillante Lokaler altsammen med
 elektrisk lys, i uorden og dybt. - Søndag Form.
 vare i side paa Visit, det var hos en bl. Trokman

At man maaske paa 2 i 3 omst. om. Højsing f. tænker det skal sig i Høje bl.

Det var gevalt fint og elegant, c. som paa Brobygd.
det er meget rige Folk, men de vare slet ikke rigtige,
saa rare at det var en Fornøjelse Manden kunde
dansk og talte meget med mig. - J. blev meget ind-
taget i dem. - Tirsdag vare i i Grosses Concert,
Thaus, det var det bedste j. i mit Liv har været
med til, men det vil j. gjerne til Faute Minni
dres, - min eneste Bekjending der var, hvordan
j. skulde bære mig ud for ingenlunde at give
for et Begreb om det hele, nu skal j. se i Morgen.
Da i gik hjem derfra, sagde Kaptajnen, ja
nu skal i snart i de store Teatre og se nogle
Operas? bliver det ikke hemveende, i skal se
Mignon, imorges, snakkede han om, at i i Aften
skulde høre Lohengran, men j. ved ikke om det
bliver af, Billetternes koster 6 Mark 2/2, c. 6 Gr.
- men paa torsdag Aften tror j. nok i skal heng
høre 2 Operas, d. ene hedder d. talorne Son, d. anden
kan j. ikke huske. - - I Aftes havde i i Fremmes
2 Kaptajner, begge danske, i fik fyldte Hirdkæls
hoveder. Disse Hoveder har lagt opslag paa de fleste
af vore sønner i de sidste 2 Dage. I Torsdag
hørte j. og Sigen, Fretchen (kortarmet lys Kjøle, hindt
Forklødt, hind Kappe paa Hovedet - saadan er alle
Siger her) - i "Ferdigahn" med til Fischmarkt,
helt med god en Gren af Altes, i skulde købe
de enkelte Hoveder. Nu kan han tro, j. gjorde mig,
gik omkring og besaa Vorene med Sigen og Tubven
bagefter - j. var meget rigtig, men da Handelen
skulde gættles, væratte Fretchen tage fat - j. forstod
ikke Kallingerens snak. I Gaar nåedeke i i det

Det er indskrevet med til at se om det er muligt at finde det

881578
gik i hves (Tusdag). men jeg var ved mit Hoved
hede Sagen. — Om Morgenen vandrede Kaptajnen
og jeg hen og købte 3 to Kød, og saa gik det løs, i
han ingen Kødmaskine, saa det var et færdigt Ar-
bejde at skære alt det Kød. Det hele varede til
Ptik 2. — Vi kunde ikke rigtig blive enige om, hvordan
Farsen skulde i, saa lavede vi hves sit, jeg boede
et Hul med i Hovedet, som jeg har lært paa Selsket,
men Fru H. skilte Bladene ad, som hun har set
paa Bøllhund, i vare, meget spændte paa, hvilket
det var det bedste, Kaptajnen, erklærede, at det var
for meget Kød og for lidt Farsen i mit opseende i
Fru Havemanns, men baade, Quætern og Fruens
Hoved gled ned og til sidst drak de vor Pils, Farsen
var lige vel færdig, men ellers god. — Fru Kallens
kom først i Aften, det kom ikke drøgtgode til
Schulterbladet, det var glædet helt ud til Cariser-
Bakkehol, en Hund henvise, Kaptajnen havde en
meget berberly Tur ud efter det i Saas. Aug. Baller
da er man temmelig optaget af det, det er Eksempel
efter en Sjovtur som skal komme her og se
om os — Jeg ved ikke hvordan jeg bliver. — Vil du
ikke fortælle om Jensen, at jeg har paa mit
Laas klippet har en hvid Sæmpebrun. Fru H.
synes ikke at jeg skal have Tummeloverstykke det
er fuldstændig unyttigt, 1) gaar man ikke paa
Gaden med sine Gøder, 2) det ikke, naar det regner
3) er det 100 af Spørgsmaal, som man kan, køre i
hves hen man vil. — Fru Witt har Fruens
beside mig da 2 Mark, til at det sine Handede,
Alting er meget dyrt her. — Det blev til 3
Torsdag. —

Venlig hilsen til Fru Havemanns, Fru Witt og Fru Kallens, og alle de andre som er i Trossen. Jeg er meget glad over at høre om alle jer og om at I alle er vel. Jeg er meget glad over at høre om alle jer og om at I alle er vel.